

OXELGREN, MAGNUS

**Liknelsen, om den sorgfälliga modren om
sina barns upfostring, utgifwen 1741./
(p:M.O.) Stockholm, tryckt hos Peter
Jöransson Nyström.**

Stockholm
1741

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Oxelgren
EXA

Myndigt
B.

(1829)

1700 - 1829

Oxelgren, Magnus.

Ex. A

Kyrkohjuf.

Sv.
(100)

1700 - 1829

Sifnelsen,

Om

Den Sorgfälliga

Modren

Om

Hina Barns

Upfostning,

Utgifwen

1741.

STOCKHOLM,

Tryckt hos PETER Jöransson NYSTRÖM.

Teol.
Ex. B sc: andt. hie.
(an)

Söräldrarnas omsorg för Barnen, i synnerhet om theras inöfwande, uti upfostringen, til Gudachtighet, dygd och ährbarhet, bör icke wara liten. I all sanning är then stor hos alla rättfärdiga Föräldrar. Större, än Barnen någonsin kunna förstå, eller erkänna, för än the selskive blifwa Föräldrar.

Thet war en Man, (a) som war i sitt ächtenkap af Gudi begäfwad med många barn: ty hans hustru war så fruchtsam, at hon födde honom flera barn tilika (b). Han skulle på någon tid resa bort ifrån sitt hus: dochlikwäl til husets bästa (c). Låt ock förstå, at tiden torde något dragas ut, innan han komme igen, och at hans huse imedlertid åtskilliga beswärligheter förestodo (d). Modren war icke litet bekymrad öfwer thenna förestående bortresan. Sade til honom: Min k. Man, thet lærer intet kunna förekomma tig underligt, om jag för dig yttrar mina hiertans tankar, at, ehuruwähl jag nogsamnt wet, thet tu med all försigtighet altid är omtänckt om wårt huses bästa, så bekymras jag doch icke litet öfwer thenna bortresan. Ty, förutan thet, at jag icke lærer få se dig på en rund tid, wetstu, at wi hafwe många barn, som alla äro små och ommyndiga, hwilka mig faller swårt at uptuch-

ta

ta och styra, hållt om någre af them, thet GUD af-
 wände! skulle begynna blifwa okynnige. Ther til med
 kunna the aldrig så noga achtas, at the icke någon gång
 råka ibland ondt sällskap: och när the upwåra, torde
 the blifwa halsstyfwe. Mannen swarade: Min kára:
 tit bekymmer, i synnerhet för barnen, om thetas up-
 tuchtelse, kan jag icke ogilla. Jag hafwer också warit
 och är thetom bekymrad. På min sida hafwa the wål
 intet ondt at brå uppå. Huru thet är med tin slächt (e)
 wetsku wål. Men som jag om tin rättsinnighet och
 uprichtiga kärlek til mig är nogsamit försäkrad, så
 bör och må jag tig thet aldrig förwita. Uptuchtelsen
 bör ske med kärlek och sachtmodigom anda, så at
 Barnen, när the förnimma wår förälderliga kärlek
 til them, måga upwäckas til genkärlek, och således af
 kärlek hafwa försyn före at bedröfwa sina föräldrar
 med selfwördigt och odugadigt förhållande. Grunden
 til kärleken hafwer jag nogsamit lagt therigenom, at jag
 för tit och husets bästa hafwer utsatt mit eget lif.
 Hwilket när barnen låra rätt förstå och besinna, låra
 the intet annat kunna, än blifwa intagne af en kär-
 lig wördnad för mig, och wördsam kärlek til mig,
 fast än the icke se mig (f.) Thertil med hafwer jag lem-
 nat min faderliga underwisaing för them beskrefwen i
 en bok: (g) utaf hwilken the kunna inhämta mit Fader-
 liga sinnelag emot them, och min wilja om thetas för-
 hållande. Then boken skola the alle hafwa frihet til
 at låja. Men på thet at hon icke må wråkas bort, el-
 ler riswas sönder, eller (som ofta sker at thet förachtas
 som står fritt til buds,) til åfventyrs barnen icke myc-
 ket fråga efter henne, hållt när the finna, at thet som i
 henne står inkränker thetas åstundada frihet, eller ock,

antingen af okynnighet, eller tvångwisbet, mistyda henne: så skall wår Son Polycarpus (h) enkannerligen hafwa then syftan at stitelligen läsa i henne, så wäl för sig sielf, som för sina Syskon, när the samlas, och, efter behörigt jämförande och öfwerwägande, säga them, huru han finner thes mening. Mit ord, som the således så höra, och sielfwe se, skall icke wara fäfangt. Och som jag hafwer infört then ordningen, at jag tagit the äldsta Barnen med oss til bords, (i) så skall det efter handen ske med the yngre, så fort the så wida tillwära, at the kunna sitta med til bords. Nycklarna til alt förrådet i huset antwardar jag dig: men Polycarpus kan tu bruka til tin skaffare. (k) Han skal wid bordet dela maten til sina Syskon, och påminna them, at, fast än the icke se mig, så är jag doch särdeles tä på et besynnerligt sätt tilstädes, aldeles så som boken innehåller: så at the förthen skuld tä särdeles skola tänka på mig, och förnya sin wördnad för mig, och kärlek til mig, och erkänna thet för en stor förmon, at så så sitta til bords och spisas. Hwad angår thet öftriga i huset, så wäl til thes med så mycket mehra eftertryck föranstaltande, som husets försåchtande emot wäldswärckare, synes mig wår Son Constantinus (l) af en sådan ädelmodig hurtighet, at han är thet til tienligast. Men icke nu strax, utan fram bättre, när han blifwer myndig, så at han kan bära thet anseende, som honom tä bde sig ikläda: uti hwilket alle hans Syskon, jämwäl Polycarpus, skola honom wörda. Doch må han likwäl icke förachta hwad Polycarpus utaf boken honom hafwer at föreställa. Them emellan bde altid wara en god öfwerens stämmelse til husets bästa: och alt skall gå wähl, när hwar sin syfta til-

tillbörligen Rödter. Så wil jag at thet Skall gå til i
wårt hus, til thes jag kommer igen.

Modren sade: min k. Man, jag tackar dig hier-
teligen för en så god inråttning: genom hwilken jag
hoppas mitt bekymmer kunna blifwa lättadt, och bar-
nens upfostring få önskelig framgång. Men som thet
är dig icke okunnigt, at modren gemenligen icke haf-
wer så mycken hörsel hos Barnen, som Fadren, eller
når Fadren är borta, som når han är hemma; och
thet är fruchtan wårdt, at hos somliga af them kan
yttra sig mer och mer thet wanartiga kynnet, som de
på mddernet ärfdt hafwa: Hwad Skall man då gådra
med sådana? Mannen swarade: För thetas Skull må-
ste ock ris wara med i huset, eller något i ställe för ris.
Modren sade: Hwad Skall det wara för et ris, och
huru Skal thet brukas, hållt sedan barnen börja blifwa
stora, så at jag icke födmär bössa thetas hals? Man-
nen swarade: Uptuchtelsen bör ske, som jag förr sagt
hafwer, med kärlek och sachtmodigom anda, så at Bar-
nen wänjas wid at fly thet som odygdigt är, fast mes-
ra af kärlek til dygden, än af fruchtan för straffet.
Men som thet icke utan ordsak säges, at then som a-
galds lefwer, han åhrelös dör, så måste likwål någor-
oge wara, thet then behöfwes. I förstone och så län-
ge the äro blöddige, må thetta wara them för en aga,
at thet barnet, som betrådes hafwa med wet och wil-
ja bedrifwit något odygdigt, Skall intet så komma til
bords (m) med the andre, förr än thet hafwer, i all-
män närwaro, gjordt afbön in för dig, sin Moder, uppen-
barliga tillått sin förbrystelse, bedit om förlåtelse, och
lofwat bättring, och thetuppå fått min, så wäl som
tin förlåtelse, genom Polycarpum (n). Ty, at bar-
nen

men icke skola förarga sig öfwer thenna afbönen in för
tig, bör them weta, at thetta är så min befallning,
och så til förstående, at thet knåfallet, som tå sker in
för dig, thet sker först och främst in för mig, ock at
hwilkom tu förlåter, honom förlåter ock jag. Synko-
nen skola intet begabba then som sig så förödmjukar,
eller sedan förwita honom thet: utan fast mehra glä-
dia sig theröfwer, at han, lika som en lem, som är
wreden utur led, kommer åter i sitt stiel igen, hålla
honom så kår sedan som förr, och hwar se uppå sig sielf,
at han icke faller. Men sedan the blifwa större, och Con-
stantinus kommer til then styrka och thet anseende, at han
på förenämde sätt kan stå huset före, skall han först, bru-
kandes then macht och myndighet, som jag honom gif-
wer, icke lämna något uppenbart öfwerdad ostraffadt; u-
tan straffa then som thet med beträdes, efter brott sino (o).
Sedan skall then som sig soledes förbrutit, icke thes min-
dre giora then offentel. afbönen in för dig, och sina Syn-
kon, innan then far sin förwerkada bordsrätt igen.

Fadren reste bort, som ärat war. Uföftringen
hade god framgång: så ä wilkoret för Modren och
Barnen war i förändone en tid lång mähta knapt och trångt.
Barnen woro tå, medan the woro små merendels altid
lydige och samhällige. Men om något af them beträd-
des med odugd och trotsighet, blef thet ifrå bordet afhäl-
lit, til thes thet hade giordt then förelagda afbönen in för
Modren, och, under försoningen med henne, blifwit ge-
nom Polycarpum uptagit i gemenskapen igen. Thetta
giorde tå tåmmeligen tilfyllest, at hålla them i godt stiel.
Men sedan the woro någorlunda upwårte, Constantinus
war blefwen myndig, och hade på husets wågnar wunnit
et

et godt slut på en långsam rättgång, uti hwilken the hela tryhundrade åhren hade legat, och under des påståendes esomoftast som argaste misshandlingsmän aldeles oförskildt blifwit antastade, (p) men thesas wedersparter måtte nu lemna them rum brede wid sig, i werlden, och låsta them med frid; tiderna blefwo bättre, och husets tillstånd förkofrades så at the mädde wähl: begynte the efter hand blifwa sielfswäldigare, så at både then ene och then andre agen wäl behöfdes. Hwilken ock tå, efter then ordning, som Fadren giordt hade, alswarligen fördfwades, utan ansende til personen.

Antel. när the upwårte Barnen begynte fatta ännu större inbillningar om sig, och hwar wille wara then ypperste, litet achtandes hwarken Modrens förmaningar, eller Constantini inseende, eller Polycarpi underwising af boken, sörgde Modren så mycket ther öfwer (q), at hon blef sjuk, och hölt sig inne affides, så at få wiste hwar hon war. Men Polycarpum tog hon med sig, at hon måtte hämta tröst af thet som han läste för henne utu boken, utaf hwilken han altid hade en affkrift hos sig.

Uti thetta tillståndet instälte sig i huset en listig och fräck gwinna, som war Modrene til then utwårtes Skapnaden icke olik, och som hon hade tagit på sig then sängliggande Modrens kläder, och kom i skymningene, bedrog Barnen så, at the ansågo henne för sin Moder. Lycktes och at hon hade Polycarpum med sig: ty henne fölgde en sådan med en bok. Men thet war en annor bok, (r) som han läste för them utu. Then boken, som Fadren hade them lemnat blef tå lagd å sido. Constantinus hölt stånd hos sina Syskon, och böd til med then macht, som honom gifwen war af hans Fader, at styrta them til thet bästa. Men the wordo så förwirrade af thet som them sörehölte utu
bo=

boken, at the alt mindre och mindre achtade hans inseende, så at han äfwen förthensful begynte fälla modet: håldst han intet annat tänckte, än at thet war then rätta Modren, hwilken han hade försyn före at fördröna, och mente at thet som förelästes war riktigt utdragit af then sanskyldiga boken. I medlernd försummade sig intet then förmente modren at slå under sig, både Barnen, och alt thet som i huset war, och thet under et sten af Fadrens gjorda anstalts fullföljande. Icke heller woro then rätta Modrens kläder henne längre goda nog, utan hon lade af them såsom gammalmodiga, och ifklädde sig en nymodig och mycket prächtigare drächt, och tänckte endast på at föröka sin pracht och ståt, samt tillräckelig skattkammare thet til. Man kan wäl tänka huru galt thet gick tå till. I stället för then boken, som Fadren hade lemnat, uplåstes tå, utaf then andra boken, sådana beslut som then listiga Pökan til sin skattkammares riktande sammansinidt hade. När Barnen skulle spisas wid bordet, hade hon borta för them en del utaf thet som Fadren them anordnat hade. Öfwer then afbön, som, efter Fadrens förordning, skulle ske in för Modren, af then som war beträdd med någon förbrytelse, intan then kunde så åtnjuta gemenskapen och bordsrätten igen, gjorde hon sig altför kynning. Giorde thet til the swäraste förbrytelserna, som intet instämde med hennes egenlystiga afsichter, och brukade Fadrens wälmenta förordning til et fullkomligt tyranni, måst emot them som mente huset aldrabäst. Så at någre af Barnen begynte thet förstå, och suckade thet öfwer. Hans rätta namn, som affkunnade hennes beslut, war icke Polyarpus, utan Blutus.

När thetta war kommit i thet högsta, halv **BLD**, at then rätta Modren kom sig före igen, (s) steg up af sin so-
te

tesång, tog på sig sina wanliga kläder, hwilka woro fastade in i thet rummet ther hon låg, och gick in i thet rummet ther hon tilförene war wan at wara tilsamman med sina Barn, och hade Polycarpum med sig. Hwad hände? När hon kom in ther then andra qwinnan war, som hade falskel. gifwit sig ut för Modren, och altid hafte lika som en tökn omkring sig, fölgde med henne som inkom et så klart sten, at sminken föll af then andra qwinnans ansichte, och Constantinus med the första, och sedan the andre Barnen til en god del märkte klarligen, at the bliswit af henne bedragne. Hwardöwer hon blef så bestört, at hon inter ord fick för sig, utan for ut til at häfwa up et härstri, och Plutus, och en hop af Barnen med henne, som woro förkiuste af hennes ståt och wällustiga lefwerne. Men then rätta Modren omfamnade sina Barn, och the henne med stor glädie. Man sökte, så fort thet kunde låta sig giöra, sättia alt på then gamla foten igen. Constantinus (r) fick sin myndighet och sitt anseende i huset igen. Polycarpus (u) sökte up then sansstyldiga boken, hwilken war fastad under bänken, och begynte ther uti öfwerliudt läsa. Alle närwarande hörde ther på med stor begiärlighet och ahtsamhet. Wid bordet blefwo the spisade med samma rätter och samma påminnelser, som fordom. Blef också med godt betänkande enhälligt afsjorbt, at om någor wiste sig genwördig och wanartig, gjorde af öfwerdåd emot Fadrens bud, bedröfwade Modren, och slände ut slächten, så skulle han undergå lika aga och plicht, som fordom. Således kom huset i möjeligaste mätto i godt stic igen, och hwar i sin stad besittade sig therom, och halp ther til, at ther uti alt ährliga och sticeliga måtte tilgå. (x) Then utdrefna qwinnan inlade wäl thet ena påståendet efter ther andra, at hon war then sansstyldiga Modren, och hennes rätt i huset then äldste och bäste: men alt hwad hon inwände, blef med klara bewis ther emot, förnämligast utaf then boken som Fadren hade lemnat, genom Polycarpum, på husets wagnar, kraftel. bemött och förlagdt.

Efter någon tid, tå huset, under Constantini goda inseende, hade fått ro och trygghet för utwärtas ansächtning, begynte åter nu thet ena nu thet andra af Barnen wisa öfynne, icke giöra tilbörligt
B wäro

wärde af Fadrens hälsofamma lärdom, som them förhöllts, och småningom nederlägga then skyldiga Barnsliga wördnaden för Modren. Them tycktes, at sedan the woro komne til åhren kunde the wähl något mehra lita på sitt eget förstånd och omdöme, och behöfde icke så enfsaldigt uptaga then lärdomen, som them förhöllts utaf boken, som the i barndomen giordt hade, jämwal ock borde nu hafwa i thet ena så wähl som thet andra större frihet, och intet så noga räknas med them, om the begingo några felsteg. Hwaruti the styrktes af them, som hade warit ute och sedt, at i några andra hushåld gick icke så noga til, utan war större frihet. I synnerhet förekom thet them för-treteligit, at om någor af them hade wid gifwit tilfalle slagit sig lös, och hoppat öfwer Strankorna, skulle honom, lika som då han war yngre bordsrätten therföre wara förment, til thes han, efter offentlig afbön, blifwit med Modren och Systonen försonad. Kom också ut et tal ibland them, at thet war en sed, som war införd i huset, medan then qwinnan theruti regeerade, som hade sig salsteliggen tillwållat Moders namn och rätt, och i alt warit så åhrodryg: och kom så wida med thetta talet, at en part inbillade sig at thet war så aldeles sant, och satte sig före at wid tilfalle föreställa thet för Modren.

När them nu syntes lägligit tilfalle, begynte en af them så tala til Modren: min l. Moder tage icke til misttycke, at jag andrager något, hwilket någre flere utaf Systonen tillika med mig hafwa tänkt uppå. Såsom wi hafwe förmärkt wår l. Moders huldhet emot oss altid i rå wår barndom, så hyse wi också theremot nu och altid en barnslig wördnad för wår l. Moder. Twisse icke heller om wår l. Moders stadigwarande huldhet emot oss, och ömhet om thet som kan lända til wår wällfärd, samt tilbörliga ansende inbördes och hos andra. Emot thetta senare tyckes strida then seden, at om någor af oss förser sig, så måste han nu, lika som när wi wore yngre, med afbön i samtelligas närvaro söka förlåtelse: hwarigenom wårt ansende lider, sedan wi nu äre blesne äldre. Thet kan snart se at en menniska förser sig, håldst då hon råkar ibland förargeligit sällskap. Modren swarade: at thet kan snart se at en menniska för bryter sig, wet jag wäl. Men sedan j åren blesne manligare, bör eder ock kunna så mycket manliga

ligare stå emot thet onda, wachta eder för ondt salskap, och om i emot försödan råken ther ibland, icke låta eder försöra. Om i saken rätt eftertänken, så lider ju edert anseende ther igenom som måst, om i, som wiljens anses för förnuftige och dygdige, bewestwen eder med thet som oförnuftigt och odygdigt är: men icke så therigenom, at i, om sådant stedt är, besinnen eder, östwergifwen thet galna salskapet och wäsendet, och söken komma i nåd hos edra Fader, som albramäst är förtörnad, och i försoning och gemenskap med mig och edra Syskon igen. Then som intet annat gjordt eller wil gjöra, än thet som dygdigt är, kan wäl lida, at age är inrättad för et ostyrigt och odygdigt wäsende. Men then som wil hafwa bort then förefatta agan, synes wilja bana en öpen wäg för sin eller andras ostyrighet och odygd.

En annan sade: Bort ifrån oss at tänka annat, än beslita oss om thet som är ährbart och dygdigt: men thet är likwäl blygsamt at så in för allom ödmjukta sig. Thet finnas the som gjöra glyt ther åt. Kärleken är nu i mångom förkolnad, så at intet annat kan wänstas, än et kärlekslöft och spottst omböme theröfwer. Modren swarade: At gjöra illa thet må hwar ock en blyas före: men at bättra thet som är felat, och i möjligaste måtto borttaga then gifna förargelsen, thet må ingen blyas före, som hafwer gjordt illa. Icke heller ster thetta uti andras än Syskonens närwaro, som weta hwad thet hafwer til at innebära, och lära ingalunda gjöra glyt ther åt, utan fast mera hafwa medömkan med then fallna, bedia GUD för honom, betänka sin egen ströplighet, och honom åter med glädie emot taga. Skulle någor wara så obetänkt, at han i stället för et rätt syskona hiertelag, gjör sig til en bespottare, han skall wederbörligen näpft och straffad warda.

En annan sade: Wår wårdnads beteende för wår f. Moder, så wäl eljes altid, som särdeles til ångers betygande och förlåtelses sölande, om någor sig förbryter, är icke wår mening at wilja förneka: ty wi wete, at ther under beror ock så then wårdnad, som wi äre skyldige wårrom Fader. Men som wi fult och fast äre i then tankan, at fast än wi icke åtniute wår f. Faders synliga närwarelse, så är

han doch i ofynlig måtto när of, och ser i löndom alt hwad wi gibe
re, antingen wäl eller illa: så hafwe wi tänckt hemstålla til wår f.
Moders godtfinnande, om icke thet kunde gibra nog, at then som sig
förbrutit, söker förlåtelse i enskildt rum. Polycarpus allena må på
wår f. Moders wägnar hafwa thet med at gibra: hwilken ock af wår
f. Fader är tillsatt at söra ordet på hans wägnar. Hwad kommer
thet the andra wid? Tu må thet tillåtas, om thet råklade på någon
ibland of, som är ansenligare, eller blödigare. Modren swarade:
När brottet är uppenbart och til allmän förargelse allmänt witter-
ligt, så är thet icke nog: ty thet sker icke allenast för then brottsligas,
utan ock för the andre systonens skuld, them til åtwarning. (y)
Then brottsliga bör söka sina Systons tillika med min förlåtelse. I
sådant fall får icke heller hafwas anseende til personen. Thet som
hetes blödighet torde i sannings grunden wara högfärd och hård-
nackhet. Får then ene gå ifrå thet wedertagna sättet, hwarföre
icke then andre? Mig tilstår icke at gå ifrå thet som edar Fader för-
ordnat hafwer. Ty i honom är en Gudomelig ande. Ja, hwar-
före säger jag icke rent ut, (thet jag hoppas at i lären weta,) at han
är en sann GUD, så wäl som en sann menniska. Hwad mennis-
kior hafwa stichtat, thet kunna the komma öfwerens om at föränd-
ra: ehuruwäl thet til wil nog betänkande, at icke större olägenhet thet
af följer uti samma ärende, än thet om aldrig något hade warit för-
ordnad. Hwad för olägenhet skulle icke tå följa, om thet ändra-
des, som är satt på en högre grund? Eller hwad skal kunna anses
för nog wiktiga thet til? Huru kan icke et helt stycke mur, eller
hwalf, lofas, om man tager allenast ut en sten, som är af ho-
nom som werket anlagt hafwer med, sit insatt i thes sammanfata-
ning?

En annan sade: min f. Moder tage icke til mistycke, at jag sä-
ger ut, hwad som kunde tänkas. Thet kunde tänkas, at wår f.
Moder under en sådan afbøns påstående söker sin egen åhra med
Guds åbros förkränkande. Wi hafwe spordt, at thet finnas nå-
gra andra hus, i hwilka thenne seden icke är brukelig. Och thet fin-
nas the som mena, at then är först införd här i huset i then tiden, tå
wi

wi wore så förblindade, at wi ansåge en annan qwinna för vår Moder, och henne åtlydde. Modren swarade: Såsom thet är hustru- nes åhra at hon åhrar sin man, så söker jag uti thetta ingen annat åhra, än at jag söker bibehålla min f. Mans edar Faders, inrå- ningar, til edor uptuchtelse i alt godt. I alt och för alt bör Gud allena gifwas then åhran som Honom allena tillkommer. Huru det går til i andra qwinners hus, frågar jag icke mycket efter, när jag wet bested til thet som sker i thet huset, i hwilket mig är anförtrödt at wara en husmoder. Hwad kommer mig wid döma them som ut- te äro? Utan twiswel saknas efteråt alt hwad som ändras i then in- rättningen, som af en så wis Mästare är anlagd. Ty at säga thet jag hafwer tagit thenna seden utaf then Skolan, som i then tiden, då jag af sorg och siukdom måste hålla mig inne, hade, jag wet icke på hwad för et listigt sätt, konstat sig til husregementet, thet är antin- gen en okunnighet, eller arghet. Fast än jag nu är gammal, och min- net plågar förfalla them gamlom, så behöfwer jag doch icke säga at jag wäl mins, utan kan wäl säga, at jag förwisso wet, at summe sed hafwer ifrå första början warit i huset och är intet införd af then omtalta Skolan, utan, såsom alt annat, af henne swåra misbrufad, och ifrå sina rätta til andra hennes egna affichter förwänd: ifrå hwil- ka han likwäl nu är återkallad och renad. Jag beropar mig med trygghet på edart egit minne: ty barnaminnets plågar wara godt. Säg, min Son Constantine, som, efter tin f. Faders förordnande, alt ifrå thet tu bleffst myndig, hafwer bordt hafwa inseende på alt thet som är förelupit i huset, om icke thenne afföndrings och afbøns lagen och agen, för then som något uppenbart ondt stycke bedrifwit, wa- rit brukelig i huset, både förän och sedan tu bleffst myndig. Con- stantinus swarade: huru skulle jag kunna neka thet som jag mycket wähl mins och wet. Wåde förän och sedan jag wardt myndig, war then agen, som nu omtalas, brukelig i huset: Men thet måste jag beklaga, som ock tilförene sagdt är, at i then tiden, då wi wore så olyckelige, at wi kände en annan qwinna för vår Moder, gick ther med så förwändt til, at hwarcken jag fick rätt gjöra thet som mig til- kom at gjöra, ej heller ofta bemålte age då rätteligen brukades.

Så sade Modren: Mine ℓ . Barn: Jag wet säkert, at flere is
bland eder kunna wäl draga sig til minnes thet samma, som eder Bro-
der Constantinus nu betygar hafwer. Men på thet icke något twi-
welsmål ther om må hos någon blifwa öfrigt, håller jag för bäst,
at Polycarpus utaf then boken, som edar Fader sielf of lemnat haf-
wer, wisar grunden til thenna inrättningen, och ther til bifogar
hwad han finner om thetta i the gamla handlingarna, angående thet
som förr är sedt i vårt hus, hwilka han under händer hafwer: förs-
modande jag, at när i therutaf förnimmen, at henne agen icke är
then slemma Skofans illparighets alster, icke heller mitt påfund, utan
edar ℓ . Faderns egen inrättning, så lären i alle wara ther med wäl
til frids. The sade: Thet bör of wara. Så sade Modren til Po-
lycarpum: Nu hörer thet dig til, min Son Polycarpe, at gidra som
sagdt är. Polycarpus swarade: Thet wil jag gierna gidra, them
til nödtorftig underrättelse, och förmodelig rättelse, som nu wilja haf-
wa bort thenna inrättningen, til hwilken likwäl finnes god grund i
then boken, som wär ℓ . Fader of lemnat hafwer. Hwad angår the
gamla handlingarna i vårt hus, wet wäl både ℓ . Modren och ℓ . Syn-
Stonen huru swårt thet hafwer warit at kunna them bewara och håll-
la tilhopa ifrå början, håldst i the första tiderna, då wåra skrifter af
wåra mächtige och wåldsamma wederparter så ofta förseglades ifrån
of togos, försterdes. Doch finnes jämwäl i the handlingarna, som
ännu äro behåldne, om thetta ärendet nödtorftig esterrättelse. Alle-
nast mine ℓ . SynSton wilja thet med tolamod höra, wil jag thet icke
allenast upläsa, utan ock lemna hwarjom och enom at se med egna
ögon; hwartil the the utan altid äga fri och obehindrad tittgång.

När the thet, som Polycarpus hade til at upläsa, med achtsam-
het hördt, och the som wille, närmare sedt hade, (2) sade the allesam-
man: Wi hafwe intet at säga emot thet, som sådan grund hafwer i
then boken, som wär ℓ . Fader of til rättelse i förefallande twi-
sachtiga mål, lemnat hafwer, samt i the gamla handlingarna finnes
hafwa warit et uråldrigt bruk i vårt hus: utan wi bedie, at wär ℓ .
Moder wille förlåta of, at wi henne med thetta beswärat hafwe. Ef-
ter

ter någre ibland of hafwa begynt hysa twiſwelachtiga tankar om then
na ſaken, hafwe wi allenast welat weta närmare beſted til thes inredt
ning: hwilket wi of nu til nåjse inhämtat hafwe, och hålle åſwen
för rådeligaſt, at the förre råmärke icke föras tilbaka, hållt the ſom
emot odygderneſ intrång ſatte åro. **GU**Ds Ande regere of alle
ſamman, och beware of, icke allenast för ſplit och förargelſe i vårt
huſ, utan of för alt oanſtåndigt företagande, at icke någor af of må
göra ſig ſtyldig til något ſådant ſtraff, eller aga, utan wi altid
måge leſwa uti et roligt och ſtilla leſwerne, i all gud
achtighet och åhrlighet.

* * * * *

Huruwål i föreſtående Eikneſe förmodeligen intet är mörkt för them,
ſom i then **H.** Skriſt och Kyrkohistorien åro kunnige; hwilke ſåledes hål
dre haſt thet nåjet til at ſieltwe märka, och ſåga, hwad hwart och et betyder:
hafwer man doch icke welat wara then meningemot, at någrom kunde ſe be
ttening och nåje med Nyckelens framgiſwande til thes råtta förſtånd, under
theſe bokſtäſwer.

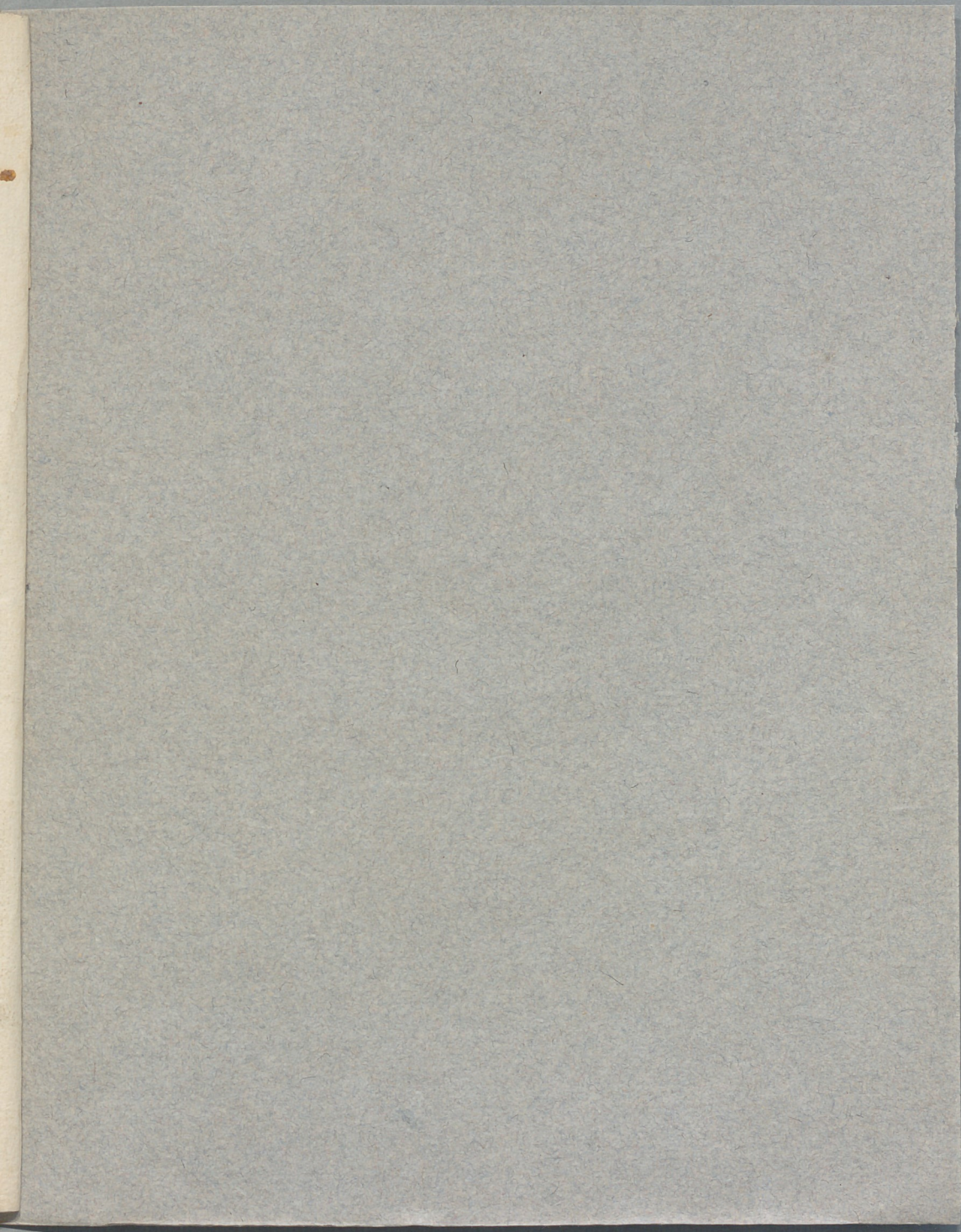
(a) Men jag talar om Chriſto och Förfamlingen. Eph. 5: 32. (b) Ein barn
warda tig födde, ſåſom daggen af morgonrodnan. Pſal. 110: 3. (c) Eder å
nyttigt at jag bortgår. Joh. 16: 7. (d) I werldene hafwen i twång. Joh. 16: 33.
(e) Thet ſom år födt af fött, thet år fött: och thet ſom år födt af Andanom,
thet år Ande. Joh. 3: 6. (f) Hwilken i ålſken, åndoch i icke ſen Honom. 1 Pet.
1: 8. (g) Thenne boken år then **H.** Skriſt. (h) Under Polycarpi namn, ſom
war Apoſtelen Johannis Lärjunge, och en nitålſtande Lärare, i thet förſta huns
drade åhrtalet efter Chriſti föddelſe, förſtås Läröſtåndet. (i) Herrans Bord och
Rattward. (k) Thet ſtal man hålla of före, at wi åre Chriſti tienare, och
ſaffare til Guds hemlighet. 1 Cor. 4: 1. (l) Under Conſtancini namn förſtås
Åſwerhets ſtåndet. Conſtancinus M., hwilken leſde i början af thet ſierde huns
drade åhrtalet efter Chriſti föddelſe, war then förſte Chriſtne Reifaren. (m) Bin
denyckelen. Åſftångandet iſfrå then **H.** Rattwarden, och uteflutandet iſfrå Förf
ſamlingens gemenskap. Jag ſtal giſwa tig himelrikeſ nycklar: Allt thet tu bin
der på jordene, thet ſtal wara bundet i himelen. Matth. 16: 19. I ſtolen icke giſ
wa hundomen thet heligt år, och ebra perlor ſtolen i icke kaſta för ſwin. Matth. 7: 6.
Om någor wore, ſom kallaſ en broder, och år en bolare, en girig, en afguda
dyrkare, en ſtåndare, en drinkare, eller en röfware; med ſådana ſtolen i of icke å
ta. 1 Cor. 5: 11. Hela Capitlet låſes. Hörer han icke Förfamlingena, ſå hålle
honom ſåſom en Hedning och Publican. Sannerliga ſåger jag eder: Allt thet i
binden på jordene, thet ſtal wara bundet i himmelen. Matth. 18: 17, 18.

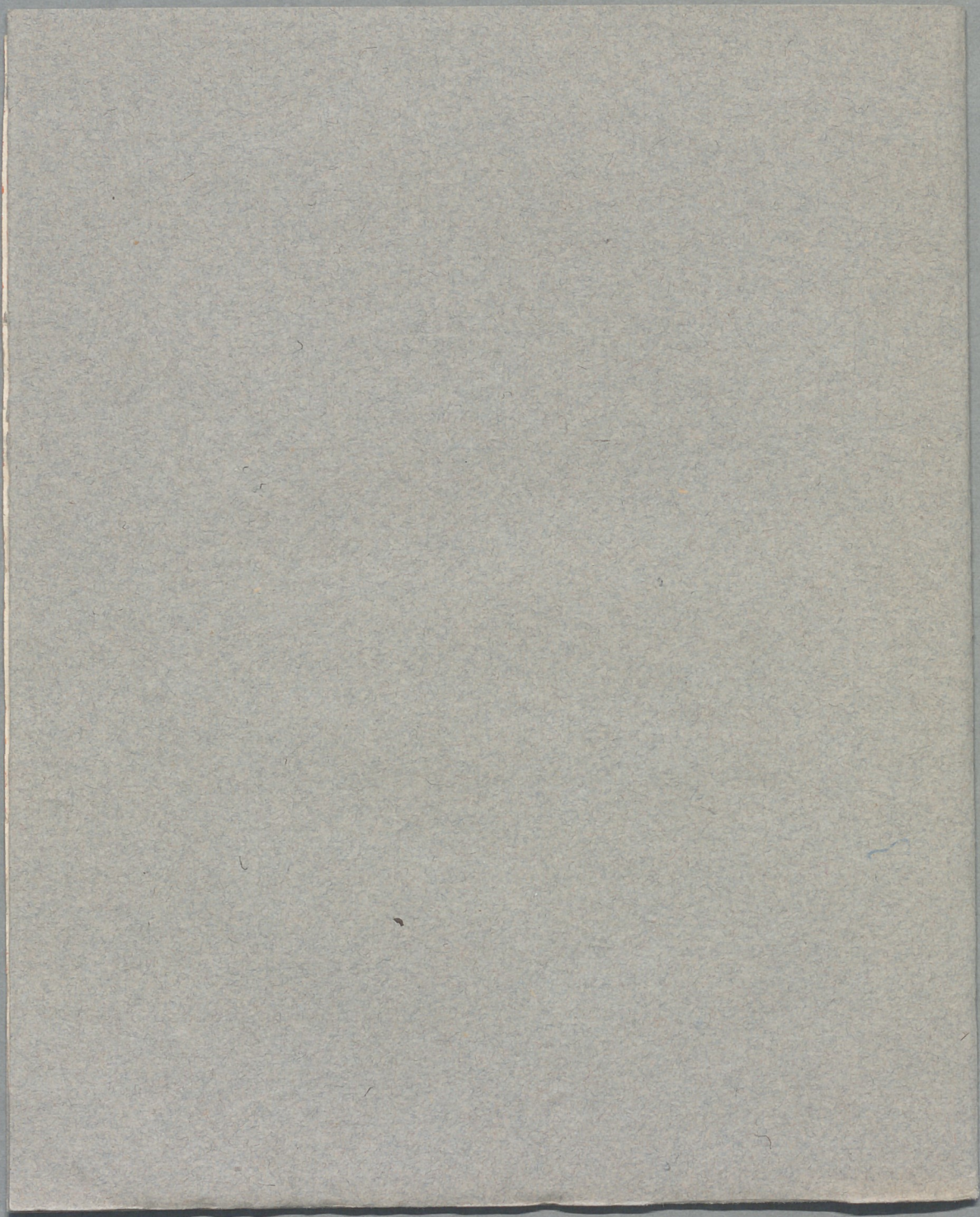
(n)

(n) Lösenyckelen. Och allt thet tuklöser på jordene, thet skal wara löst i himme-
 len. Matth. 16: 19. E. 18: 18. Then i förlåten något, then förlåter ock jag:
 ty hwem ock jag förlåter något, thet förlåter jag för edra skuld, i Christi stad.
 2 Cor. 2: 10. Hwilken (macht) Herren ock gifwit hafwer, eber til förbättring,
 och icke til fördel. 2 Cor. 10: 8. E. 13: 10. (o) Ty han bår icke swårdet för:
 gåfwes; utan han är en Guds tienare, en hämnare honom til straff, som illa
 gidr. Rom. 13: 4. (p) The tio stora förfdjelsferna. (q) Församlingenes befym-
 mersama tilstånd, utaf upkommande många Secter, och Föreståndarenas ärogir-
 ga tåflan om fdreträdet: Swarigenom Påtweddmet kom til stadga; hwilket förstås
 med then lifliga och fräcka stökan, som i följande omtalas. (r) Legender och Pås-
 twens Decreter. (s) Thet dyra Reformations werket, genom Sal. Doct. Mart. Lu-
 zheri tienst. (t) Denne Constantinus war i then tiden, här i Sverige, ährowår-
 dtagst i äminnelse Konung Gustavus I. (u) Denne Polycarpus war i then tiden, här
 i Sverige, then berömlige Archi: Biskopen, Mag. Laurentius Petri Nericus (x) Y-
 terligare om Disciplin och ställig Kyrke: aga, hafwe wi ock befunnit, at hon uti
 wår fdrenämde Kyrke: Ordning til hellswa grunden måstadelis är författad. Och
 efter hon en tid lång mycket försumadt är, hafwer hwar efter sit stånd och wår-
 dighet lofwadt thet til förhjelpa, at hon här efter må flitigare warda efter:
 kommen, och troligare, samt alswarsamligare uti werket ställt. Lyda orden i U-
 sala Rådtes beslut, af then 20 Martii, år 1593. (y) Thet är nog, at then
 same af mångom så straffad är. 2 Cor. 2: 6. The som synda, straffa för allom,
 at andre skola ock fruchta. 1 Tim. 5: 20. Mine bröder, håller thet icke thesfdre,
 at tron på Jesum Christum wår Herre til herlighetena, kan lida personens an-
 seende. Jac. 2: 1. (z) En del hit hårande Skriftenes Språk äro rebo ansfdrdg.
 Them til thesas eftertryck närmare at förklara, och flere tillägga, samt med
 witnesbörden af Fäderna och Kyrkohistorien, hörer til et särskildt arbete.

M. O.

www.books2ebooks.eu